

Nowe i rzadkie gatunki roślin naczyniowych Pienińskiego Parku Narodowego

JAN BODZIARCZYK i GRZEGORZ VONČINA

BODZIARCZYK, J. AND VONČINA, G. 2001. New and rare vascular plant species of the Pieniny National Park (Western Carpathians). *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 8: 11–19. Kraków. PL ISSN 1640-629X.

ABSTRACT: During phytosociological studies (1996–1999) 14 localities of 9 new species and 218 localities of 52 rare species were found. The majority of new localities (78%) is located in the western part of the Pieniny National Park. Most of the new species are represented by small groups of individuals in single localities.

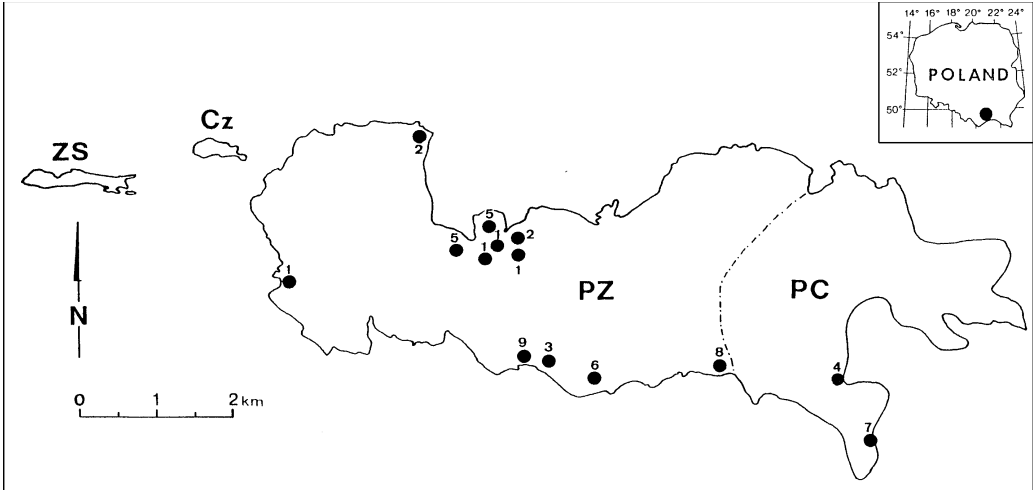
KEY WORDS: rare species, vascular plants, distribution, floristics, Pieniny National Park

J. Bodziarczyk, Katedra Botaniki Leśnej i Ochrony Przyrody Akademii Rolniczej, Al. 29 Listopada 46, PL-31-425 Kraków, Polska;

G. Vončina, Pieniński Park Narodowy, ul. Jagiellońska 107B, PL-34-450 Krościenko, Polska

WSTĘP

Od kilku lat prowadzone są na terenie Pienińskiego Parku Narodowego (PPN) szczegółowe badania zespołowe mające na celu przygotowanie planu ochrony na kolejne 20 lat. Jedną z grup, zajmującą się zbiorowiskami leśnymi, tworzyli pracownicy Katedry Botaniki Leśnej i Ochrony Przyrody AR pod kierownictwem prof. dr hab. Elżbiety Pancer-Kotejowej. Kilkuletnie badania fitosocjologiczne (1996–1999), łącznie z kartowaniem całego obszaru Parku Narodowego, przyczyniły się do odkrycia nowych osobliwości florystycznych. Stwierdzono 9 nowych gatunków dla Parku (Ryc. 1) oraz 218 nowych stanowisk dla 52 gatunków rzadkich, które w monografii ZARZYCKIEGO (1981) miały nie więcej niż 10 notowań. Listę nowych stanowisk uzupełniają również wcześniejsze obserwacje autorów oraz informacje uzyskane od pracowników PPN. Większość odkryć odnosi się do części zachodniej Parku, w której znalazło się 7 gatunków nowych oraz 168 (78%) nowych stanowisk gatunków rzadkich. Można więc przypuszczać, że Pieniny Zachodnie zostały wcześniej słabiej spenetrowane, jako mniej atrakcyjne w stosunku do Pienin Centralnych.

Ryc. 1. Rozmieszczenie stanowisk gatunków nowych dla Pienińskiego Parku Narodowego. Linia przerywana oznacza granicę pomiędzy Pieninami Centralnymi (PC) a Pieninami Zachodnimi (PZ); ZS – Rezerwat „Zielone Skalki”, Cz – Rezerwat „Zamek Czorsztyn”.

Fig. 1. Localities of the new species in the Pieniny National Park. Dashed line is the border between Central Pieniny (PC) and West Pieniny (PZ); ZS – “Zielone Skalki” Reserve, Cz – Zamek Czorsztyn” Reserve. 1 – *Adenostyles alliariae* (Gouan) A. Kern., 2 – *Blechnum spicant* (L.) Roth, 3 – *Cirsium helenioides* (L.) Hill, 4 – *Conioselinum tataricum* Hoffm., 5 – *Doronicum austriacum* Jacq., 6 – *Pyrola chlorantha* Sw., 7 – *Reynoutria japonica* Houtt., 8 – *Senecio integrifolius* (L.) Clairv., 9 – *Trifolium alpestre* L.

WYKAZ GATUNKÓW

Nazwy gatunków przyjęto za MIRKIEM i in. (1995) w układzie alfabetycznym. Przy opisie stanowiska podano wysokość w metrach nad poziom morza, ekspozycję oraz w nawiasie – kursywą, skrót nazwiska autora opisanego stanowiska i rok obserwacji. Dla bardziej precyzyjnego określenia lokalizacji, oprócz nazw geograficznych, posłużono się również punktami sieci stałych powierzchni badawczych (DZIEWOLSKI & KOZŁECKI 1999). Numery oddziałów przyjęto zgodnie z aktualnym podziałem powierzchniowym Parku zawartym w Operacie Generalnym Planu Ochrony PPN na lata 1999–2018. Cały obszar PPN obejmują dwa kwadraty sieci ATPOL o współrzędnych EG21 i EG22.

Używane skróty: C – Pieniny Centralne, Z – Pieniny Zachodnie; eksp. – ekspozycja, oddz. – oddział, pol. – polana, SPB – stałe powierzchnie badawcze; skróty nazwisk autorów opisanych stanowisk: B – J. Bodziarczyk, F – M. Frączek, G – A. Gazda, H – J. Holeksa, K – E. Kuchnicka, Pi – W. Piasecki, P – G. Piątek, R – W. Różański, Sk – T. Skrzydłowski, Sz – J. Szwagrzyk, V – G. Vončina WI – I. Wróbel, WS – S. Wróbel.

Gatunki nowe

Adenostyles alliariae (Gouan) A. Kern. (Ryc. 1:1) – Z: Kozia Górką, oddz. 64, eksp. NE, 700 m, kilka osobników płonnych i jeden kwitnący (H, V, 1998); Macelak, oddz. 62, eksp. NE, 760 m, w jedlinie (H, V, 1998); Ubszar oddz. 50, eksp. NW, 540 m, kilka osobników, (B, K, 1998); Gawędowa Skalka, oddz. 48, 700 m, w sztucznej świerczynie, na południe od punktu 382 SPB, jeden osobnik, (R, Sk, 1998).

Blechnum spicant (L.) Roth (Ryc. 1:2) – **Z**: Rezerwat Lasek, oddz. 42, eksp. NE, 590 m, kilka osobników pomiędzy punktami sieci nr 273 a 280 SPB, (P,G, 1988); Żłobina k. Macelaka, oddz. 36, eksp. NE, 730 m (leg. S. Wojtaszek, 1996), potwierdzony w roku następnym (WI). Jest to jeden osobnik z kilkunastoma liśćmi asymilacyjnymi. Nie stwierdzono sporofili.

Cirsium helenioides (L.) Hill (Ryc. 1:3) – **Z**: na zachód od Stroni, oddz. 39, eksp. S, 615 m, w niewielkim wysięku wodnym przy drodze, około 10 osobników w tym kilka kwitnących, (P,G, 1998).

Conioselinum tataricum Hoffm. (Ryc. 1:4) – **C**: podnóże Facimiecha, oddz. 22, 450 m, eksp. E, na ocienionych wilgotnych skałach wapiennych, około 50 osobników, (WS, 1998). ZARZYCKI (1981) podaje ten gatunek tylko z Małych Pienin oraz (powołując się na Wołoszczaka) z Golicy, po słowackiej stronie.

Doronicum austriacum Jacq. (Ryc. 1:5) – **Z**: Groń k. Hałuszowej, oddz. 64, eksp. E, 690 m, w luce drzewostanowej w podzespole jodłowym buczyny karpackiej, dwa kwitnące osobniki, (H,V, 1998); Hałuszowska Sajba – w pobliżu szkoły, oddz. 45, kilkanaście osobników na 1 m², (R,Sk, 1998).

Pyrola chlorantha Sw. (Ryc. 1:6) – **Z**: dolina Macelowego Potoku, reliktowy las sosnowy między drogą a polaną Budzisko, oddz. 37, eksp. S, 610 m, kilkadziesiąt osobników rośnie wspólnie z *Pyrola minor*, *Orthilia secunda*, *Moneses uniflora* i *Calamagrostis villosa*, (R, 1998). W roku 2000 stanowisko potwierdzone (R).

Reynoutria japonica Houtt. (Ryc. 1:7) – **C**: Rówienka, oddz. 23, 450 m, w zaroślach nad Dunajcem, jeden osobnik, (P, 1996). Gatunek obcego pochodzenia prawdopodobnie ekspansywny; wcześniej ZARZYCKI (1981) stwierdził jego występowanie w Sromowcach Wyżnich w obrębie zabudowań oraz obserwował go na Rówience (informacja ustna).

Senecio integrifolius (L.) Clairv. (Ryc. 1:8) – **Z**: główna grań Podskalnej Góry, oddz.65, eksp. SE, 730 m, w murawie kserotermicznej, tylko jeden osobnik kwitnący – 17.06.1998, (B,K, 1998). Jak podaje ZARZYCKI (1981 i cytowana tam literatura) do tej pory gatunek notowany był tylko po stronie słowackiej, natomiast informacje z Pienin po polskiej stronie, podane z początku stulecia budziły wątpliwości.

Trifolium alpestre L. (Ryc. 1:9) – **Z**: dolinka Limbargowego Potoku, w punkcie 473 SPB, oddz. 71, eksp. SW, 540 m, w zaroślach przepotokowych, kilkadziesiąt osobników na powierzchni około 3 m², (P,G, 1998).

Gatunki rzadkie

Alisma plantago-aquatica L. – **Z**: Dolinki, oddz. 44, eksp. SW, 580 m, w oczku wodnym na łące z *Filipendula ulmaria*, 10 osobników, (V, 1998). ZARZYCKI (1981) podaje go tylko z części zachodniej z kilku stanowisk.

Allium ursinum L. – **C**: oddz. 5, 590 m, eksp. N, w dużym zagęszczeniu na kilku arach, osobniki kwitnące oraz pojedyncze kępy wzdłuż potoku, obserwowany w tym samym miejscu w ciągu ostatnich lat przez wielu autorów (m.in. Sz,F,V, WI). Interesujące jest znaczne zwiększenie powierzchni zajmowanej przez ten gatunek, który na tym samym stanowisku przed 20 laty tworzył tylko 2 kępy (ZARZYCKI 1981). Opisany jeszcze z jednego stanowiska – u źródeł Głębokiego Potoku (GUSTAWICZ 1881, 1894, za ZARZYCKIM 1981).

Anthriscus nitida (Wahlenb.) Hazsl. – Aktualnie (1997–1999) gatunek notowany na 24 SPB (nr 251, 270, 271, 298, 303, 304, 306, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 340, 346, 374, 389, 423, 428, 430, 431, 440, 448 i 449) oraz w 5 przypadkach w zdjęciach poza siecią – **Z**: pomiędzy Straszynym Potokiem a Leborkiem, na południe od punktu 470 SPB, oddz. 39, eksp. SSW, 575 m, (P,G, 1998); Ubszar, oddz. 50, eksp. S, 615 m, (B,K, 1998); Wapiennik, na wschód od punktu 334 SPB, oddz. 44, eksp. S, 540 m oraz 550 m, (H,V, 1998); Klenina, oddz. 64, eksp. NE, 600 m, (H,V, 1998).

Większość stanowisk znajduje się w Pieninach Zachodnich, głównie na Zielonych Skałkach, na Ubszarze, w dolinie Harczy Grunt oraz pojedynczo na Flakach, Zamczysku, nad Kątami i w rejonie Hałuszowej. Potwierdziły się wcześniejsze przypuszczenia ZARZYCKIEGO (1981) o rozszerzaniu zasięgu przez ten gatunek. W monografii florystycznej Pienin autor podaje zaledwie kilka notowań w granicach

Parku – ograniczonych do Pienin Centralnych, natomiast w XIX w. gatunek nie podawany przez żadnego z badaczy.

Atropa belladonna L. – C: pod Czertezikiem od strony Pienińskiego Potoku, oddz. 10, eksp. S, 710 m, kilkanaście kwitnących osobników w dużej luce drzewostanowej, (B,Sk, 1999); Z: Flaki na punkcie nr 405 SPB, oddz. 69, eksp. NW, 740 m, kilka osobników, (Sz, 1996) oraz poniżej Długiej Grapy, eksp. SE, 675 m, (Sz,F, 1998); Zagroń, oddz. 29, eksp. E, 600 m, kilka osobników kwitnących w przerzedzonym drzewostanie, (Sz,F, 1998).

Betula obscura Kotula – C: polana Stolarzówka oddz. 8, eksp. NW, 650 m, skraj zadrzewienia, drzewo mające około 7 m wysokości i 8 cm pierśnicy, przy szlaku turystycznym z Krościenka na Przełęcz Szopka, rośnie razem z *Salix caprea*, *Pinus sylvestris*, *Corylus avellana*, (V, 2000). ZARZYCKI (1981) nie podaje w ogóle tego gatunku z Pienin, mimo że PANCER-KOTEJOWA (1973) podała stanowisko z Czerwonych Skałek – nie potwierdzone w ostatnich latach (B, 1999).

B. pendula Roth – C: dolina Pienińskiego Potoku, oddz. 12, eksp. SW, 550 m, jeden osobnik – drzewo, o wysokości około 17 m i pierśnicy 30 cm, w ciepłolubnej buczynie, w dużej luce drzewostanowej, (B,V, 2000). W drzewostanach bardzo rzadko, gatunek częściej spotykany na obrzeżach leśnych kompleksów.

Calamagrostis arundinacea (L.) Roth – C: Masyw Trzech Koron, oddz. 28, eksp. E, 900 m, w punkcie 27 SPB, w mezofilnej buczynie, w dużym prześwietleniu, (B,Sz, 1997); Z: Poręba, oddz. 43, eksp. SW, 630 m, w jedlinie; Piekiełko, oddz. 50, eksp. S, 660 m, (B, K, 1998); za Stronią, oddz. 39, 670 m, eksp. S, w prześwietlonej świerczynie, (V, 1998).

Cardamine flexuosa With. – Aktualnie gatunek dość częsty na całym obszarze Parku, stwierdzony na 14 punktach SPB (nr 31, 69, 173, 201, 223, 236, 251, 252, 306, 309, 348, 363, 413, 534) oraz w 2 zdjęciach poza siecią – C: Ociemne, oddz.5, eksp. N, wys. 580 m, (B, 1996); Wielkie Żalonie, oddz. 60, eksp. NE, wys. 580 m, (F, 1999). Wcześniej gatunek uznawany za rzadki w Pieninach, podany zaledwie z 3 stanowisk: Macelowa Góra, przełęcz Szopka oraz Trzy Korony (ZARZYCKI 1981).

C. trifolia L. – Z: prawe zbocze doliny Harczy Grunt, oddz. 43, eksp. S, 550–600 m, bardzo licznie w podzespole jodłowym buczyny karpackiej, (B, 1993). PANCER-KOTEJOWA (1973) podaje gatunek tylko z lewego zbocza dol. Harczy Grunt, a ZARZYCKI (1981) z rezerwatu Lasek. Obydwa stanowiska potwierdzone w latach 1993–99 (B,P).

Carex distans L. – C: Rówienka, oddz. 23, 440 m, w miejscu wilgotnym na kamieńcach Dunajca, kilkanaście osobników kwitnących i owocujących, (P, 1996).

C. pilosa Scop. – C: nad Hukową Skałą, oddz. 3, eksp. SSE, 460 m, w punkcie 147 SPB, kilkadziesiąt osobników w płacie ciepłolubnej jedliny, (B, 1993); dolina Pienińskiego Potoku – pod Walusiówką, oddz. 12, eksp. SSW, 665 m, zwarty płat około 4 arów w ciepłolubnej buczynie, w pobliżu punktu nr 123 SPB, (B,K, 1999); Z: Harczy Grunt, oddz. 44, eksp. W, 560 m, na punkcie nr 320 SPB, (Sz, 1996).

Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch – C: między pol. Szutrówka a Głabkówka, oddz.13, eksp. SW, 710 m, na południe od punktu 111 SPB, w ciepłolubnej buczynie. W 1993 r. obserwowano 3 osobniki (K), a w 1999 r. 26 osobników kwitnących (B,K). Wcześniej ZARZYCKI (1981) podał stanowisko z pobliskich Białych Skał.

Cicerbita alpina (L.) Wallr. – Z: Lasek, oddz. 42, eksp. NNE, 625 m, kilka osobników kwitnących, (P,G, 1998). W granicach Parku wcześniej notowany tylko 2 razy (ZARZYCKI 1981); stanowisko z Trzech Koron potwierdzono w roku 1999 (B).

Cimicifuga europaea Schipcz. – C: Masyw Trzech Koron, oddz. 26, eksp. S, 830 m, ustabilizowany piarg przy skale, (V, 1999); Z: Podskalnia Góra, oddz. 65, eksp. NE, 645 m, kilkanaście kwitnących osobników w mocno prześwietlonej jedlinie od strony Wąwozu Sobczańskiego, (B,K, 1998). Stanowisko podane przez ZARZYCKIEGO (1981) tuż przy ścieżce na szczyt Trzech Koron zostało potwierdzone (B, 1999).

Corydalis capnoides (L.) Pers. – C: w masywie Trzech Koron, pomiędzy punktem 21 a 22 w sieci SPB, w pobliżu wychodni wapiennych, oddz. 28, eksp. E, 870 m, na stanowisku stwierdzono 2 osobniki kwitnące, (B, 1999); Ligarki, oddz. 14B, 840 m, na wapiennym grzbiecie w prześwietlonym drzewostanie, kilka kwitnących roślin, (H,V, 1999).

Cynoglossum officinale L. – **Z**: Zamczysko, oddz. 68, eksp. S, 680 m, (Sz,F, 1998); Głęboki Potok, oddz. 50, eksp. SW, 500 m, na przydrożnym żwirze wapiennym, (P,G, 1998).

Cystopteris sudetica A. Braun & Milde – **C**: Klejowa Góra, oddz. 23, eksp. E, 540 m, kilkanaście osobników na luźnym grechocie wapiennym, (B,Sz, 1997), stanowisko potwierdzone w 1999 r. (P); **Z**: Macelowa Góra, oddz. 38, eksp. NE, 690 m, na wapiennej skale pod drzewostanem, (H,V, 1998). Wcześniej podawany tylko z 4 stanowisk, głównie z Pienin Centralnych (ZARZYCKI 1981).

Deschampsia flexuosa (L.) Trin. – **Z**: nad Kątami w dolinie Straszego Potoku oddz. 71, eksp. E, 540 m, kilka kwitnących osobników w kępach, (P, 1998); Czorsztyń, oddz. 43, eksp. SW, 640 m, w sztucznej świerczynie, kilkanaście osobników, ale tylko kilka kwitnących. ZARZYCKI (1981) podaje go zaledwie z 2 stanowisk; z okolic Tylki i północnych stoków Czertezika.

Epipactis palustris (L.) Crantz – **Z**: wschodnia część pol. Waradzyna, przy szlaku turystycznym pod Szopką, oddz. 65, eksp. S, 760 m, kilkanaście kwitnących osobników w eutroficznej młacie, (B, wspólnie z prof. Zarzyckim, 1996).

Equisetum hyemale L. – **C**: dolina Dunajca – Leniwe, oddz. 20, eksp. E, 440 m, kilkadziesiąt osobników, (Sz,F, 1998). Stanowiska wcześniej podawane z Przechodków i z Rówienki przez PANCER-KOŁAJOWĄ (1973) oraz przez ZARZYCKIEGO spod Hukowej Skąły, zostały potwierdzone w 1999 r. (B,P).

E. sylvaticum L. – Aktualnie (1996–1999) dość częsty, notowany na 9 punktach SPB (nr 270, 271, 272, 275, 281, 292, 305, 321, 408) oraz w 4 zdjęciach poza siecią w Pieninach Zachodnich: Lasek, oddz. 42, eksp. NE, 615 m, (P,G, 1998) oraz eksp. NE, 660 m, (P,G, 1998); Harczy Grunt – Dolinki, oddz. 44, eksp. NE, 635 m, (H,V, 1998) oraz na zachód od punktu 321 SPB, eksp. S, wys. 580 m, (H,V, 1998). Wcześniej podany tylko z kilku stanowisk (ZARZYCKI 1981).

Epipogium aphyllum Sw. – Po prawie 100 latach odnaleziony przez Piątka i Vončinę (1995) w dolinie Harczy Grunt. W 1994 r. autorzy zanotowali kilkanaście kwitnących osobników na powierzchni 10 m², w zwartym drzewostanie jodłowym. W 1995 r. założono stałą powierzchnię do monitoringu. Od tamtej pory co roku kontrolowano stanowisko (B,V) i dopiero po sześciu latach powtórnie zaobserwowano 8 kwitnących osobników (V, 2000). Wcześniejsze informacje z końca ubiegłego wieku podali KNAPP (1872) i GUSTAWICZ (1881, 1894, za ZARZYCKIM 1981) z Pienińskiego Potoku oraz FILARSZKY (1894, za ZARZYCKIM 1981) z Sokolicy.

Festuca altissima All. – **C**: Czertezik, oddz. 5, eksp. NE, 710 m, (Sz,F, 1998); Ostry Wierch, oddz. 14B, eksp. E, (H,V, 1999); dolina Pienińskiego Potoku, oddz. 14A, eksp. NE, 500 m, (H,V, 1999); pomiędzy polanami Sopatówka a Brandysówka na niewielkim grzbiecie skalnym, oddz. 17, eksp. N, 690 m, kilka osobników kwitnących, (B, 1998); **Z**: Lasek, oddz. 42, eksp. NEE, 640 m, (P, 1998). Dotychczas w granicach Parku notowany tylko dwukrotnie, z Zamkowej Góry i z wschodnich stoków Trzech Koron (ZARZYCKI 1981).

Galium rotundifolium L. – **C**: Podłaźce, oddz. 27, eksp. E, 560 m, kilka osobników w świerczynie na punkcie 43 SPB, (B,Sz, 1997); **Z**: Flaki, oddz. 68, eksp. E, 710 m, na punkcie 439 SPB, (P,G, 1998); Wąwóz Sobczański, oddz. 65, eksp. SSW, 660 m, (B,K, 1998); pomiędzy Rabsztynem a Macelakiem, na północny zachód od punktu 415 SPB, oddz. 39, eksp. W, 740 m, (P,G, 1998); Macelak, oddz. 62, eksp. NE, 810 m, oraz w oddz. 39, eksp. SW, 790 m, w płacie *Galio-Abietetum*, (H,V, 1998).

Geranium palustre L. – **C**: ujście Ociemnego Potoku, oddz. 5, 430 m, obrzeże wilgotnej łąki, kilkadziesiąt kwitnących osobników, (B, wspólnie z prof. Zarzyckim, 1997). Podawany z 2 stanowisk przez ZARZYCKIEGO (1981) z Nadzamcza i z pobliskiej Równi oraz z kilku stanowisk ze Skalic Spiskich przez GRODZIŃSKĄ (1975).

Homogyne alpina (L.) Cass. – **Z**: Macelak, oddz. 39, eksp. SW, 800 m, kilka osobników w jedlinie, (V, 1998). Notowany wcześniej trzykrotnie (ZARZYCKI 1981 i cytowana tam literatura), ale tylko z doliny Harczy Grunt stanowisko potwierdzone (B, 1993).

Hordelymus europaeus (L.) Jess. ex Harz – **Z**: Czerniawa, oddz. 35, eksp. NWW, 665 m, na punkcie 239 SPB oraz na 690 m, eksp. W, (Sz, F, 1998); Macelak, oddz. 62, eksp. N, 755 m i oddz. 39, eksp. SE, 840 m, (H,V, 1998); Zielone Skalki, oddz. 52, eksp. N, 580 m, (P,G, 1999); **C**: poniżej Olesiówki, oddz. 60, eksp. N, 520 m, (F, 1998). Z obszaru Parku znane było dotąd tylko jedno stanowisko z Zamkowej Góry (ZARZYCKI 1981), a ze Skalic Spiskich GRODZIŃSKA (1976) podaje go zaledwie z kilku stanowisk.

Humulus lupulus L. – C: Kras, 430 m, kilka osobników w olszynie karpackiej *Alnetum incanae*, (P, 1996).

Hyperzia selago (L.) Bernh. ex Schrank & Mart. – C: Łonny Potok, oddz. 60, eksp. NW, 560 m, na punkcie 184 SPB, (Sz, F, 1998); Z: pod Kirą, oddz. 70, eksp. W, 570 m, w zespole *Galio-Abietetum* jedno niewielkie skupisko, (B, K, 1998); Jasiennik, oddz. 63, eksp. N, 640 m, na skarpie między potokami, jeden osobnik 5 cm wysokości, z kilkoma sporangiami, (V, 2000). Wcześniej gatunek notowany był jeden raz (ZUBRZYCKI 1894, za ZARZYCKI 1981) w masywie Trzech Koron.

Lilium bulbiferum L. – Z: Kąty, oddz. 71, 510 m, eksp. S, na obrzeżu zarośli kserotermicznych. ZARZYCKI (1969) podaje jeden okaz. Obecnie populacja w tym samym miejscu, liczy kilkanaście osobników (częściowo w zaroślach) w tym kilka kwitnących (B, *wspólnie z prof. K. Zarzyckim*, 1999).

Luzula luzulina (Vill.) Dalla Torre & Sarnth. – Z: Zagroń, oddz. 61, eksp. W, 595 m, w punkcie 208 SPB, (Sk, 1998); Ciemiężca, oddz. 48, eksp. W, 610 m, na punkcie 370 SPB, (R, Sk, 1998); Duży Loch, oddz. 70, eksp. SSE, 620 m, na punkcie 426 SPB, (Sz, 1996); za Dużym Lochem, oddz. 70, eksp. W, 590 m, w *Galio-Abietetum*, (B, K, 1998); Limbargowy Potok, oddz. 68, eksp. E, 710 m, na punkcie 439 SPB, (P, G, 1998); pomiędzy Nową Górą a Wąwozem Sobczańskim w kilku odległych skupiskach po kilka osobników: oddz. 65, eksp. E, 710, eksp. SSW, 660 m, eksp. SSE, 690 m, eksp. SE, 670 m, (B, K, 1998).

L. sylvatica (Huds.) Gaudin – C: zbocze Trzech Koron od Wąwozu Sobczańskiego (B, Sz, 1996), wąski żleb z sączącą się wodą, oddz. 28, eksp. E, 840 m, nieco poniżej punktu nr 28 SPB. Populacja liczy 27 osobników, w 1999 r. około 50% okazów zakwitło. Dotychczas notowany tylko raz w Pieninach Zachodnich (Las Wielka Poręba) (ZARZYCKI 1981). W latach 1998–1999 stanowisko nie zostało potwierdzone.

Lycopodium annotinum L. – Z: Lasek, oddz. 42, eksp. N, 650 m, (P, G, 1998); Czorsztyn, oddz. 43, eksp. W, 630 m, w sztucznej świerczynie, (H, V, 1998); Harczy Grunt, oddz. 43, eksp. SW, 540 m, (H, V, 1998); Biały Potok, oddz. 61, eksp. W, 540 m, (B, K, 1998); pod Kirą, oddz. 70, eksp. W, 580 m, w zespole *Galio-Abietetum*, (B, K, 1998). Wcześniej tylko jedno notowanie w granicach Parku (ZARZYCKI 1981).

Lycopus europaeus L. – C: Pod Ociemne, oddz. 5, eksp. E, 430 m, młaka eutroficzna, (V, 1999); Kras, oddz. 4, 430 m, (B, 1999); Z: Kąty, oddz. 71, eksp. S, 560 m, w starorzeczu Dunajca, kilkadziesiąt osobników kwitnących, (P, 1996).

Malaxis monophyllos (L.) Sw. – C: na południowym obrzeżu polany Łazek Niżni, oddz. 20, eksp. E, 600 m, znalezione 20.07.1988 r. przez studentów Koła Naukowego Leśników. Stwierdzono tylko jeden kwitnący okaz. Większość podawanych stanowisk pochodzi ze Słowacji z końca ubiegłego wieku. Ostatnie informacje podane z Masywu Trzech Koron pochodzą sprzed 100 lat (FILARSKY 1898, za ZARZYCKI 1981) oraz z 1928 r. (ZARZYCKI 1981), a współcześnie obserwowany tylko w Skalicach Spiskich (GRODZIŃSKA 1976). BERNACKI (1993) wspomina o tym gatunku powołując się na ustną informację Z. Szeląga z 1990 r., a ostatnio nowe stanowiska z Wąwozu Sobczańskiego i z Wąwozu Gorceńskiego opisały KAŹMIERCZAKOWA i PERZANOWSKA (2000).

Milium effusum L. – Aktualnie (1996–1999) gatunek prawdopodobnie się rozprzestrzenił, zanotowany na 29 punktach SPB, głównie w Pieninach Zachodnich (nr 76, 78, 99, 164, 172, 173, 217, 276, 303, 306, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 320, 322, 325, 337, 338, 339, 343, 352, 356, 357, 381, 385, 421), oraz w jednym przypadku poza siecią; Z: Wielkie Żałonie, oddz. 60, eksp. NE, wys. 580 m (F, 1999). ZARZYCKI (1981) podał ten gatunek tylko z 5 stanowisk.

Monotropa hypopitys L. s. stricto – C: Trzy Korony, eksp. W, oddz. 26, 660 m, (B, Sz, 1997); między Hulińskim Potokiem a polną Wyrobek, przy szlaku turystycznym, oddz. 17, 750 m, eksp. NE, kilka osobników w buczynie karpackiej (B, 1995); Zawiesy, oddz. 5, eksp. E, 430 m, (V, 1998); Burzana, oddz. 5, eksp. S, 660 m, (W); Z: Łupisko, oddz. 1, eksp. NE, 620 m, (V, 1998); Golusów Gronik, oddz. 32, eksp. SE, 745 m, (V, 1998).

Ophioglossum vulgatum L. – C: polana Łazek Niżni, oddz. 20, eksp. E, 600 m, znalezione 20.07.1988 r. przez studentów Koła Naukowego Leśników. Populacja liczyła kilkanaście osobników w dwóch oddalonych skupiskach na środku polany i w strefie zarastania polany przez leszczykę. Kilka osobników zarodnikowało. W 1996 r. w nowym miejscu polany odkryto skupisko 86 osobników, z czego 8 osobników zarodnikowało, natomiast nie potwierdzono skupisk znalezionych w 1988 r. (B, 1995);

Z: między Stronią a Straszynym Potokiem na punkcie nr 470 SPB, oddz. 39, eksp. S, 610 m, liczebność populacji wynosiła w 1996 r. około 50 osobników, z tego około 10% zarodnikowało, (G,P, 1996); Flaki, przy drodze w pobliżu Wielkiego Lochu, oddz., 69, eksp. W, 640 m, populacja liczyła około 100 osobników – około 25% zarodnikowało, (WI, 1999); Majerz, oddz. 53, eksp. SW, 640 m, kilka metrów od lasu, jeden osobnik zarodnikujący, (WI, 1994). Ostatnią informację o gatunku w Pieninach podał KULCZYŃSKI (1928, za ZARZYCKI 1981), ponadto większość sporadycznych obserwacji pochodzi sprzed 100 lat (ZARZYCKI 1981).

Phegopteris connectilis (Michx.) Watt – Aktualnie gatunek znacznie częstszy, zanotowany na 10 punktach SPB w Pieninach Zachodnich (nr 184, 269, 299, 304, 305, 320, 327, 340, 368, 394) oraz w jednym przypadku poza siecią: Harczy Grunt, oddz. 43, eksp. NE, wys. 540 m (H,V, 1998). Przez ZARZYCKIEGO (1981) gatunek podany tylko z 8 stanowisk.

Pleurospermum austriacum (L.) Hoffm. – **C:** Klejowa Góra, oddz. 23, eksp. S, 580 m, na złomach skalnych, jeden kwitnący osobnik, (B, 1995). Jak dotąd tylko dwukrotnie notowany w granicach Parku, m.in. na Facimiechu, na zarastających piargach (ZARZYCKI 1981), bardzo obficie w przełomie, wzdłuż drogi do przejścia granicznego, na stokach Bystrzyka pod Białymi Skałami oraz po stronie Słowackiej (informacja ustna Prof. K. Zarzyckiego).

Poa alpina L. var. **vivipara** L. – **C:** Wyrobek, oddz. 17, eksp. NE, 720 m, kilkanaście kwitnących osobników na szlaku turystycznym w kierunku Zamkowej Góry, (B, 1996).

P. remota Forselles – **C:** Rówienka, oddz. 23, 440 m, kilka osobników w olszynie karpackiej *Alnetum incanae*, (P, 1996); **Z:** Barbarzyna, oddz. 46, eksp. NW, 625 m, lokalne zabagnienie w świerczynie z torfowcem *Sphagnum nemoreum*, kilka osobników, (B, 1993). ZARZYCKI (1981) podał gatunek tylko z 2 stanowisk w Pieninach Centralnych: z ujścia Pienińskiego Potoku i z Facimiecha.

Polystichum braunii (Spenn.) Fee – **C:** Kurnikowa Skała, oddz. 5, eksp. E, 510 m, kilka osobników w jaworzynie górskiej z jęczynikiem *Phyllitido-Aceretum*, (B, 1993); **Z:** Podskalnia Góra, oddz. 65, eksp. E, 650 m, w prześwietlonej jedlinie, (B,K, 1998).

P. lonchitis (L.) Roth – **C:** Czerwone Skały, oddz. 11, eksp. W, 720 m, jeden osobnik z pięcioma liśćmi o długości około 30 cm, na wszystkich liściach stwierdzono obecność kupek z zarodnikami, (V, 2000); **Z:** zachodnie zbocza Łysej Góry nad zalewem czorsztyńskim, oddz. 47, eksp. SWW, 585 m, na grechocie wapiennym, tylko jeden osobnik, który wypuścił 3 liście, (B, 1996); Groń nad Tylką, oddz. 29, w pobliżu punktu nr 201 SPB, eksp. E, 600 m, jeden okaz na niewielkiej skałce wapiennej w żywej buczynie karpackiej, (Sz,F, 1998); Macelak, oddz. 39, eksp. SW, 650 m, w buczynie karpackiej na stromym rumoszowatym zboczu, kilka osobników, (P,V, 1994). Dotychczas gatunek obserwowany na wschodnich stokach Flaków (ZARZYCKI 1981) i na Zamkowej Górze (NIESSL 1870, za ZARZYCKIM 1981), stanowisk tych nie potwierdzono ostatnio.

Pyrola minor L. – **Z:** Lasek, oddz. 42, eksp. N, 620 m, kilkanaście osobników kwitnących, (P,G, 1998).

Quercus robur L. – **Z:** Długa Grapa, oddz. 69, eksp. SW, 650 m, jeden osobnik o wysokości około 10 m i pierśnicy 15 cm, (Sz,F, 1998). Interesujące jest, że znaleziony okaz rośnie wewnątrz drzewostanu, podczas, gdy na większości podawanych wcześniej stanowisk zarówno w Parku, jak i jego bezpośrednim sąsiedztwie dąb rośnie na obrzeżach zwartych lasów, bądź wzdłuż dróg (DZIEWOLSKI 1965; DZIEWOLSKI 1993).

Ranunculus auricomus L. s. lato – **Z:** pomiędzy Straszynym Potokiem a Cyrlową Skałą, oddz. 39, eksp. SW, 620 m, kilka osobników na łące, na obrzeżu eutroficznej młaki, (B,H, 1998). Wcześniej podany tylko z 2 stanowisk (ZARZYCKI 1981 i cytowana tam literatura).

Scopolia carniolica Jacq. – **C:** Przechodki Wielkie, oddz. 9, eksp. SW, 460 m. Kilkanaście osobników na grechocie pod ścianą skalną w zespole jaworzyny górskiej *Phyllitido-Aceretum*, (B, 1999). Jedynie, jak dotąd, stanowisko w Parku podał ZARZYCKI (1969, 1981) z doliny Ociemnego Potoku. Bardzo liczne stanowisko obserwowano po stronie Słowackiej na stokach Klasztornej Góry (B, 1998).

Senecio subalpinus W. D. J. Koch – **Z:** Klenina, oddz. 62, eksp. NW, 740 m, łąka ziołoroślowa, (H,V, 1998); Lebork, oddz. 71, eksp. S, 540 m, kilka kwitnących osobników, (P,G, 1998); Ubszar, oddz. 50, eksp. NW, 570 m, kilka osobników kwitnących na obrzeżu większej luki w drzewostanie, (B,K, 1998);

Podskalnia Góra, oddz. 65, eksp. NE, 700 m, w luce drzewostanowej, (B,K, 1998). ZARZYCKI (1981) podaje go tylko z 3 stanowisk.

Solanum dulcamara L. – C: Przechodki, oddz. 9, eksp. SSE, 450 m, (B,Sk, 1999); Klejowa Góra, oddz. 23, eksp. E, 640 m, 5 osobników owocujących, gatunek prawdopodobnie zawleczony, (P,G, 1999); Z: Majerz, oddz. 43, eksp. SE, 635 m, (W,V, 1998). Wcześniej podany tylko z 2 stanowisk (STENGL 1966 i GUSTAWICZ 1881, 1894, za ZARZYCKIM 1981).

Symphytum tuberosum L. – C: Klejowa Góra, oddz. 22, eksp. NEE, 590 m, (P,G, 1999); Z: Duszo-wa, oddz. 48, eksp. NE, 680 m, na punkcie nr 383 SPB, (Sk, 1998).

Thalictrum aquilegifolium L. – C: dolina Pienińskiego Potoku, w pobliżu Skalnej Bramy oraz pod Wielką Pustelnicą, na granicy oddz. 15 i 12, eksp. SE, 510–530 m, kilka kwitnących osobników, (B,V, 1996). Najbliższe stanowiska ZARZYCKI (1981) podaje z ujścia Pienińskiego Potoku.

Valeriana sambucifolia J. C. Mikan – C: dolina Pienińskiego Potoku: Wielka Pustelnica, oddz. 15, eksp. NE, 570 m, na punkcie nr 3 SPB, (Sz, 1997); Jaworowa Dolina, oddz. 15, eksp. NE, 520 m, nieco powyżej punktu nr 8 SPB, (H,V, 1999); pod Hukową Skałą, oddz. 3, eksp. NE, 430 m, (Pi, 1996); Z: Lasek, oddz. 42, eksp. NE, 605 m, na punkcie 270 SPB, (P,G, 1998).

Vinca minor L. – Z: Lasek, zachodnia część rezerwatu, od strony Majerza, oddz. 42, eksp. NE, 660 m, w dużej luce po wiatrołomie, (P,G, 1998).

Veronica scutellata L. – Z: Dolinki, oddz. 44, eksp. SW, 580 m, 8 kwitnących osobników na łące, w oczku wodnym o powierzchni 8 m², razem z *Alisma plantago-aquatica* i *Filipendula ulmaria*, (V, 1998). Notowany przez ZARZYCKIEGO (1981) tylko w Pieninach Zachodnich – z Kątów i w sąsiedztwie przełęczy Snozka.

V. urticifolia Jacq. – C: Czerwone Skałki, oddz. 11, eksp. N, 740 m, kilka kwitnących osobników na powierzchni około 1m², (V, 1999).

Podziękowania. Pani Prof. dr hab. Elżbiecie Pancer-Kotejowej oraz Panu Prof. drowi hab. Kazimierzowi Zarzyckiemu jesteśmy wdzięczni za przeczytanie tekstu oraz cenne uwagi i wskazówki. Wszystkim odkrywcom nowych stanowisk serdecznie dziękujemy za udostępnienie nam swoich niepublikowanych danych.

Praca wydana w ramach grantu 6 P04F 012 20.

LITERATURA

- BERNACKI L. 1993. *Malaxis monophyllos* (L.) Swartz [Microstylis monophyllos (L.) Lindley] – wyblin jednolistny. – W: K. ZARZYCKI & R. KAŹMIERCZAKOWA (red.), Polska czerwona księga roślin, ss. 272–273. Instytut Botaniki im. W. Szafera i Instytut Ochrony Przyrody, Polska Akademia Nauk, Kraków.
- DZIEWOLSKI W. 1965. Osobliwości florystyczne lasu pod Tylką w Pieninach. – Chrońmy Przyr. Ojcz. **21**(5): 27–30.
- DZIEWOLSKI J. 1993. Przyczynek do flory Pienin. – Chrońmy Przyr. Ojcz. **49**(2): 71–73.
- DZIEWOLSKI J. & KOZLECKI P. 1995. Wykaz jednolitej kolejnej numeracji stałych kołowych powierzchni próbnych założonych w Pienińskim Parku Narodowym. Mskr. Pieniński Park Narodowy, Krościenko.
- GRODZIŃSKA K. 1975. Flora i roślinność Skalic Nowotarskich i Spiskich (Pieniński Pas Skałkowy). – Fragn. Flor. Geobot. **21**(2): 149–246.
- GRODZIŃSKA K. 1976. Rośliny naczyniowe Skalic Nowotarskich i Spiskich (Pieniński Pas Skałkowy). – Fragn. Flor. Geobot. **22**(1–2): 43–127.
- KAŹMIERCZAKOWA R. & PERZANOWSKA J. 2000. Wyblin jednolistny *Malaxis monophyllos* w Pieninach. – Chrońmy Przyr. Ojcz. **56**(3): 84–86.

- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 1995. Vascular plants of Poland – a checklist. – Polish Bot. Stud. Guideb. Ser. **15**: 1–303.
- PANCER-KOTEJOWA E. 1973. Zbiorowiska leśne Pienińskiego Parku Narodowego. – Fragm. Flor. Geobot. **19**(2): 197–258.
- PIĄTEK G. & VONČINA G. 1995. Stanowisko storzana bezlistnego *Epipogium aphyllum* w Pieninach. – Chrońmy Przyr. Ojcz. **60**(4): 68–70.
- ZARZYCKI K. 1969. Zapiski florystyczne z Pienin. – Fragm. Flor. Geobot. **15**(4): 417–423.
- ZARZYCKI K. 1981. Rośliny naczyniowe Pienin. Rozmieszczenie i warunki występowania. ss. 257. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa – Kraków.

SUMMARY

This paper presents the description of new localities of rare species and species not recorded earlier in the Pieniny National Park (PNP). New species (Fig. 1) are: *Adenostyles alliariae*, *Cirsium helenioides*, *Pyrola chlorantha*, *Blechnum spicant*, *Conioselinum tataricum*, *Doronicum austriacum*, *Reynoutria japonica*, *Senecio intergrifolius* and *Trifolium alpestre*; first three of them are new for the whole Pieniny Mts. Additionally 218 new localities of 52 rare species (in floristic monography by ZARZYCKI 1981) recorded less than 10 times) were found. Three rare species have markedly increased their occurrence range for the last 20 years – *Anthriscus nitida* (the species not recorded in Pieniny Mts in 19th century), *Cardamine flexuosa* and *Milium effusum*. New localities of *Malaxis monophyllos*, *Ophioglossum vulgatum* and *Epipogium aphyllum* were found, what was especially interesting as these species had not been recorded in this area for about 100 years. Most of the described localities were occupied by small populations, (few to almost fifty individuals). Localities of new species were distributed mainly in the western part of PNP (78%).

Przyjęto do druku: 29.08.2000 r.